

Sygn. akt II Ca 107/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 marca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Świdnicy, II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Jerzy Dydo

Sędziowie: SO Piotr Rajczakowski

SO Alicja Chrzan

Protokolant: Violetta Drohomirecka

po rozpoznaniu w dniu 25 marca 2014 r. w Świdnicy

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. K.**

przeciwko (...) **SA w W.**

o podwyższenie renty uzupełniającej

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Świdnicy

z dnia 30 października 2013 r., sygn. akt I C 378/13

I. zmienia zaskarżony wyrok w pkt I o tyle, że za okres od 1 marca 2012 r. do 28 lutego 2013 r. zasądza skapitalizowaną rentę uzupełniającą w kwocie 14.133,62 (czternaście tysięcy sto trzydzieści trzy 62/100) zł z odsetkami od 4 czerwca 2013 r.;

II. w dalszej części apelację oddala.

Sygn.akt II Ca 107/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30.10.2013r Sąd Rejonowy w Świdnicy I Wydział Cywilny zasądził od strony pozwanej (...) S.A. w W. na rzecz powoda J. K. w miejsce renty uzupełniającej po 643,90 zł zasądzonej wyrokiem Sadu Okręgowego w Świdnicy z dnia 7.01.2004r w sprawie sygn.akt IC 2106/98 rentę uzupełniającą:

- za okres od 1 marca 2012 do 31 grudnia 2012r w kwotach po 1.170,96 zł miesięcznie płatną z góry do 15-go każdego miesiąca z odsetkami ustawowymi na wypadek zwłoki

- za okres od 1 stycznia 2013r do 28 lutego 2013r po 1.212,01 zł miesięcznie płatną z góry do 15 – go każdego miesiąca z odsetkami na wypadek zwłoki;

- od 1 marca 2013r i nadal po 1.188, 22 zł miesięcznie płatną z góry do 15-go każdego miesiąca z odsetkami ustawowymi na wypadek zwłoki. W pozostałej części powództwo oddalił oraz zniósł wzajemnie koszty postępowania.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z dnia 07 stycznia 2004 roku w sprawie sygn .akt I C 2106/98 , zmienionym częściowo przez Sąd Apelacyjny we Wrocławiu - Sąd Okręgowy w Świdnicy zasądził od pozwanego (...) SA w W. na rzecz powoda J. K. zadośćuczynienie, odszkodowanie i rentę **uzupełniająca po 643,90 zł miesięcznie od dnia 1 grudnia 2003 r.** i ustalił odpowiedzialność strony pozwanej na przyszłość za skutki wypadku, jakim uległ powód w dniu 9 stycznia 1997 roku doznając urazu czaszkowo-mózgowego i urazu wielonarządowego (złamania nasady dolnej uda prawego, ran rzepki prawej, ręki prawej), w wyniku których to obrażeń był wielokrotnie operowany i hospitalizowany . . Pozwany uznał żądanie renty uzupełniającej a sąd ustalając, że powód w wyniku wypadku stał się trwale niezdolny do pracy zasądził rentę uzupełniającą stanowiącą różnicę pomiędzy wysokością dochodów powoda, które w 1996 roku wyniosły 667 zł miesięcznie, a hipotetyczne od 1 marca 1998 do 31.12.1998 po 800 zł miesięcznie, w 1999 roku – 950 zł miesięcznie, w 2000 roku 900 zł miesięcznie, w 2001-2002 – 1.000 zł miesięcznie , a od 1 stycznia 2003 roku – 1100 zł miesięcznie a otrzymywanej przez powoda renty z ubezpieczenia społecznego , która była niższa od średniego dochodu jaki uzyskał w 1996 roku i uzyskałby w latach następnych. W chwili wypadku powód prowadził działalność gospodarczą – pawilon rolno - spożywczy na targowisku , a żona powoda opiekowała się 8 miesięcznym dzieckiem. Przed rozpoczęciem działalności pracował przez 8 lat w zakładzie kamieniarskim przy polerowaniu nagrobków oraz jako tokarz . Praca w zakładzie kamieniarskim przynosiła mu dochody wyższe niż przeciętne w poprzednich miejscach zatrudnienia . Prowadząc pawilon rolno -spożywczy powód dźwigał ciężkie przedmioty, płody rolne, jeździł sam swoim samochodem po towar i potem go sprzedawał.

Powód nadal jest rencistą, ostatnim orzeczeniem lekarza orzecznika (...) został uznany za częściowo niezdolnego do pracy do 30.09.2018 .Wcześniej kilkakrotnie powód był uznawany za osobę częściowo niezdolną do pracy a na skutek jego odwołań do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, po badaniu przez biegłych lekarzy sądowych był uznawany za osobę trwale niezdolną do pracy, od ostatni orzeczeń lekarzy orzeczników (...) powód nie odwoływał się.

Powód nadal ma sztywną nogę, ma problemy z siedzeniem z uwagi na przebyte złamanie kręgosłupa. Do najbliższego miasta ma 2 kilometry. Powód próbował zarejestrować się jako osoba niepełnosprawna poszukująca pracy,ale lekarze prowadzący i lekarz medycyny pracy odmawiają mu potwierdzenia zdolności do pracy i wystawiają zaświadczenia o braku rokowań powrotu do pracy , w związku z przebytym w 1997 roku ciężkim urazem mózgowo – czaszkowym i urazami kręgosłupa a w okolicach jego zamieszkania nie ma pracy dla osób niepełnosprawnych. Powód nadal odczuwa częste bóle głowy, miewa zawroty głowy, dokuczają mu bóle kręgosłupa, musi zażywać leki przeciwbólowe.

Wysokość renty z ubezpieczenia społecznego powoda po waloryzacji ustalona od 1 marca 2012 roku wynosiła po 640,81 zł netto miesięcznie , a od 1 marca 2013 oku po 664,60 zł miesięcznie.

Po wypadku powód zlikwidował swoją działalność i tę samą działalność gospodarczą przejęła żona powoda .Z uwagi na trudną sytuację rynkową, działalność ta przynosi znikome dochody , niższe niż 1 000 zł miesięcznie i rozważają możliwość zlikwidowania działalności. Gdyby powód był zdolny do pracy, podjąłby pracę w miejscowych zakładach kamieniarskich, albowiem w pobliżu miejsca zamieszkania powoda jest centrum zagłębia zakładów kamieniarskich. Średnie miesięczne wynagrodzenie netto pracowników produkcyjnych w jednym z takich zakładów wynosiło w lipcu 2013 roku 1852,82 zł

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że powództwo jest częściowo zasadne, a roszczenie powoda znajduje podstawę prawną w art. 907 § 2 kc. Powołując się na orzecznictwo SN Sąd Rejonowy wskazał, że do okoliczności, które uzasadniają zwiększenie renty zalicza się między innymi zmianę siły nabywczej pieniądza. Taka zmiana nastąpiła, a ponadto na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat wzrosło także przeciętne wynagrodzenie za pracę. Według Sądu Rejonowego są to okoliczności uzasadniające podwyższenie renty uzupełniającej przyznanej wcześniej powodowi. W dacie orzeczenia poprzedniej renty uzupełniającej powód był uznany za osobę trwale niezdolną do

pracy, obecnie orzeczeniem (...) został uznany za częściowo niezdolnego do pracy, jednakże lekarze medycyny pracy nadal uznają go za niezdolnego do pracy bez realnych rokowań do znalezienia pracy. Ponadto obecna sytuacja na rynku pracy wyklucza możliwość pracy powoda ze względu na brak propozycji pracy dla osób niepełnosprawnych. Sąd Okręgowy w Świdnicy orzekając o rencie uzupełniającej dla powoda przyjął jego możliwości zarobkowe na kwotę 1.100 zł co stanowiło w dacie orzekania (...) przeciętnego wynagrodzenia netto w sferze przedsiębiorstw. Przeciętne wynagrodzenie netto w sferze przedsiębiorstw w II kwartale 2013r wynosiło 2.705,48 zł, a zatem Sąd Rejonowy przyjął, że od daty wyrokowania w 2004r przez Sąd Okręgowy w Świdnicy nastąpiła istotna zmiana okoliczności, o której mowa w art. 907 § 2 kpc. Ustalając wysokość podwyższonej renty uzupełniającej Sąd Rejonowy odniósł hipotetyczne możliwości zarobkowe powoda w zakładzie kamieniarskim w 2013r, które wynosiły 1.852,82 zł netto do przeciętnych zarobków w sferze przedsiębiorstw w tym okresie – 2.704,48 zł, tj 68% przeciętnej krajowej, a więc podobnie jak w dacie orzekania o rencie. Sąd Rejonowy przyjął zatem, że w 2013r hipotetyczne możliwości zarobkowe powoda na 1.852,80 zł miesięcznie, a po odjęciu otrzymywanej przez powoda renty z (...) w kwocie 640,81 zł wyliczył rentę uzupełniającą od 1.03.2013r na kwotę 1.212,02 zł miesięcznie.

Zważywszy na to, że powód nie zaoferował żadnych przekonujących dowodów odnośnie hipotetycznych zarobków w 2012r, a renty uzupełniającej żądał od marca 2012r, Sąd Rejonowy ustalając wzrost renty uzupełniającej odniósł procentowo przyznane wcześniej świadczenie do przeciętnych zarobków w sferze przedsiębiorstw w 2011r i w II kwartale 2013r i wyliczył, że od 1.03.2012r do 31.12.2012r renta uzupełniająca powoda powinna wynosić 1.170,96 zł miesięcznie, a za okres od 1.01.2013r do 28.02.2013r po 1.212,02 zł miesięcznie.

O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art.100 kpc wzajemnie je znosząc.

Od wyroku Sądu pierwszej instancji apelację wniosła strona pozwana zaskarżając wyrok w pkt I w części zasądzającej rentę uzupełniającą: - za okres od 1.03.2012 do 31.12.2012 ponad 870,96 zł miesięcznie płatnej z góry do 15-go każdego miesiąca z odsetkami ustawowymi na wypadek zwłoki;

- za okres od 1.01.2013 do 28.02.2013r ponad 912,01 zł miesięcznie płatnej z góry do 15-go każdego miesiąca z odsetkami ustawowymi na wypadek zwłoki;

- od 1.03.2013 r i nadal ponad 888,22 zł miesięcznie płatnej z góry do 15-go każdego miesiąca z odsetkami ustawowymi na wypadek zwłoki;

oraz co do pkt III w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu i zarzuciła:

1, naruszenie art. 444 § 2 k.c, w zw. z art. 907 § 2 k.c. w zw. z art. 233 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i zasądzenie na rzecz powoda renty uzupełniającej w wysokości miesięcznej odpowiadającej pełnej kwocie netto hipotetycznych comiesięcznych zarobków powoda, w sytuacji gdy wskutek wypadku powód jedynie częściowo jest niezdolny do pracy, nie zaś całkowicie, a w konsekwencji zaniechanie przez Sąd obniżenia wielkość comiesięcznej renty uzupełniającej o kwotę 300 zł miesięcznie odpowiadającą nadal posiadanym przez powoda możliwościom zarobkowania.

2. naruszenie art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 907 § 2 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na zasądzeniu od pozwanego odsetek ustawowych w razie zwłoki liczonych od poszczególnych kwot podwyższonej renty płatnych do 15 dnia każdego miesiąca za okres od 01.03.2012 tj. przed wyrokowaniem w niniejszej sprawie, zatem pomimo, że pozwany nie był w owych datach obowiązany świadczyć powodowi renty w wysokości zmienionej (podwyższonej) skoro jej wysokość została zmieniona dopiero zaskarżonym wyrokiem z dnia 30.10.2013..

W oparciu o powyższe zarzuty strona pozwana wniosła o;

1.zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie I poprzez oddalenie powództwa o podwyższenie renty uzupełniającej;

- za okres od 01 marca 2012 do 31 grudnia 2012 w kwocie ponad 870,96 zł miesięcznie płatnej z góry do dnia 15-go każdego kolejnego miesiąca z odsetkami ustawowymi na wypadek zwłoki,
- za okres od 01 stycznia 2013 do 28 lutego 2013 w kwocie ponad 912,01 zł miesięcznie płatnej z góry do dnia 15-go każdego kolejnego miesiąca z odsetkami ustawowymi na wypadek zwłoki
- od 01 marca 2013 i nadal w kwocie ponad 888,22 zł miesięcznie płatnej z góry do dnia 15-go każdego kolejnego miesiąca z odsetkami ustawowymi na wypadek zwłoki
- oddalenie powództwa co do odsetek ustawowych od comiesięcznych zasądzonych w punkcie I wyroku kwot podwyższonej renty uzupełniającej liczonych od 15-go dnia każdego kolejnego dnia miesiąca do dnia zapłaty

2.zmianę zaskarżonego wyroku w punkcie III poprzez zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania przed Sądem I instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych stosownie do wyniku apelacji

3.zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm prawem przewidzianych.

Sąd Okręgowy zważył:

Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń podstawy faktycznej rozstrzygnięcia i zasadnie przyjął, że w rozpoznanej sprawie zachodziły przesłanki do podwyższenia renty uzupełniającej na podstawie art.907 § 2 kc. Poprzednia renta uzupełniająca dla powoda została orzeczona wyrokiem z dnia 7.01.2004r. Niewątpliwie od chwili wydania tego wyroku nastąpiła istotna zmiana siły nabywczej pieniądza oraz istotna zmiana wysokości przeciętnego wynagrodzenia. Istotne zmiany w zakresie siły nabywczej pieniądza jak i wysokości przeciętnego wynagrodzenia należy traktować jako zmianę stosunków w rozumieniu art.907 § 2 kc, dostosowującą wysokość renty do jej funkcji kompensacyjnej według reguł odszkodowawczych wyrażonych w art.361 kc i art.444§ 2 kc, a nie waloryzacji świadczenia. Tego poglądu i w konsekwencji słuszności roszczenia powoda o podwyższenie renty co do zasady apelacja zresztą nie kwestionuje, nie wymaga więc ta kwestia pogłębionych rozważań.

Nietrafny jest zarzut apelacji naruszenia przez Sąd Rejonowy przepisów art.444 § 2 kc w związku z art.907 § 2 kc co do kwestionowania wysokości przyznanej renty uzupełniającej. Wprawdzie orzeczeniem lekarza orzecznika (...) powód został obecnie do 30.09.2018r uznany za częściowo niezdolnego do pracy, ale oceniając jego możliwości podjęcia pracy nie można kierować się tylko tym formalnym orzeczeniem. Faktyczny stan zdrowia powoda wyklucza podjęcie przez niego pracy co potwierdzają lekarze medycyny pracy. Nie można nie brać pod uwagę również faktu braku propozycji pracy na lokalnym rynku pracy, dla osób niepełnosprawnych. W tej sytuacji uznanie przez Sąd Rejonowy, że powód jest całkowicie pozbawiony możliwości podjęcia pracy było uzasadnione. Nie budzi również wątpliwości Sądu Okręgowego sposób wyliczenia renty uzupełniającej, w szczególności przyjęcie, że powód gdyby nie odniósł wypadku mógłby pracować w zakładzie kamieniarskim i jego hipotetyczne możliwości zarobkowe w 2013r wynosiłyby 1.852,82zł miesięcznie. Za prawidłowy należy uznać również sposób wyliczenia renty uzupełniającej powoda za okres od 1.03.2012 do 28.02.2013r odnoszący możliwości zarobkowe powoda do procentowego udziału tych możliwości do przeciętnego wynagrodzenia netto w sferze przedsiębiorstw.

W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, że brak jest podstaw do obniżenia zasądzonej renty uzupełniającej o 300 zł miesięcznie z tytułu rzekomych częściowych możliwości podjęcia przez powoda pracy i w tym zakresie na podstawie art.385 kpc apelację oddalił.

Trafny okazał się zarzut apelacji naruszenia przez Sąd Rejonowy art.481 § 1 kc w zakresie zasądzenia odsetek za rentę zasądzoną od 1.03.2012r do 28.02.2013r. Przede wszystkim należy zauważyć, że żądanie pozwu w zakresie zasądzenia renty za okres przed wytoczeniem powództwa zostało nieprawidłowo sformułowane. Powód mógł domagać się renty za okres przed wytoczeniem powództwa (maksymalnie do 3 lat wstecz) tylko w formie renty skapitalizowanej. Nie

można bowiem domagać się renty płatnej co miesiąc – jako roszczenia okresowego – przed wytoczeniem powództwa. Orzeczenie o zasądzeniu renty ma charakter deklaratoryjny. Wymagalność takiego roszczenia wynika albo z ustawy albo z wezwania do zapłaty (art.455 kc). Strona pozwana zobowiązana była do płacenia powodowi renty uzupełniającej orzeczeniem Sądu i to zobowiązanie spełniała. Dopiero od wezwania do zapłaty pozwanego do renty w wyższej wysokości można mówić o ewentualnym opóźnieniu w spełnieniu tego wyższego świadczenia. W aktach sprawy brak było wezwania pozwanego do zapłaty wyższej renty uzupełniającej, a zatem to świadczenie powinno być spełnione od doręczenia pozwanemu odpisu pozwu. Zatem dopiero od 4.06.2013r (dzień następny po doręczeniu pozwu) pozwany pozostawał w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia. Za okres od 1.03.2012r do 28.02.2013r należało zatem zasądzić skapitalizowaną rentę uzupełniającą w wysokości 14.133,62 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 4.06.2013r ponieważ skapitalizowane roszczenie przestaje być roszczeniem okresowym. Dlatego też Sąd Okręgowy na podstawie art.386 § 1 kpc stosownie zmienił zaskarżony wyrok w pkt I.

Należy zauważyć, że związanie granicami żądania pozwu nie oznacza, że Sąd związany jest w sposób bezwzględny samym sformułowaniem zgłoszonego żądania. Skapitalizowanie renty uzupełniającej nie narusza woli powoda, a jedynie pozwala uwzględnić jego żądanie we właściwej formie, nie narusza zatem art.321 kpc. Zmiana wyroku jedynie w zakresie terminu wymagalności odsetek nie wpływa istotnie na wynik procesu, a co za tym idzie na rozstrzygnięcie o kosztach procesu za pierwszą instancję. Wzajemne zniesienie kosztów procesu za pierwszą instancję było więc prawidłowe, skoro po rozdzieleniu kosztów stosownie do wyniku procesu, strony byłyby zobowiązane zwrócić sobie wzajemnie koszty w zbliżonej wysokości.